

การสังเคราะห์ระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และภาควิชา

ภายใต้ชุดโครงการ การพัฒนาระบบกลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์กับคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏและภาคี

นิชภา โมราถบ และคณะ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
ประจำปีงบประมาณ 2560

พ.ศ. 2561

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยทั่วโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงในพันธกิจของตนเองโดยเน้นให้มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่ทำการเพื่อสังคม (Social enterprise) มากยิ่งขึ้น โดย การร่วมคิดร่วมทำ เกิดประโยชน์ร่วมกัน ได้ความรู้ ความชำนาญที่มีแล้วมีผลกระทบที่ดีต่อสังคมในลักษณะพันธกิจสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรในชุมชนและท้องถิ่น พันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับภาคีเครือข่ายจึงเป็นจุดเปลี่ยน (Transition) ของการทำงานกับภาคีเครือข่ายของมหาวิทยาลัย ซึ่งแต่เดิมการดำเนินการอยู่ในรูปแบบของการให้บริการทางวิชาการ (Service) ไปสู่การทำงานร่วม (Engagement) กับภาคีในพื้นที่ในลักษณะเดิมของสถาบันที่หุ้นส่วนระยะยาว (Long-term Partnership) และหวังที่จะให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) อย่างแท้จริงของชุมชนหรือสังคมในพื้นที่ สำหรับการเปลี่ยนแปลงพันธกิจดังกล่าวของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2557 สถาบันคลังสมองของชาติได้จัดตั้งเครือข่าย Engagement Thailand (EnT) ขึ้นและได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเชิงวิชาการร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคีเครือข่ายในพันธกิจทุกด้านของมหาวิทยาลัย (University Engagement) บนหลักการพื้นฐาน 4 ประการ อันได้แก่ 1) ร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วน (Partnership) 2) เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Mutual benefits) 3) การได้ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Scholarship) และ 4) เกิดผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้ (Social impact) โดยทางมหาวิทยาลัย สามารถทำพันธกิจสัมพันธ์กับภาคีเครือข่ายตามความถนัดและความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัยในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) พันธกิจสัมพันธ์ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น (Community engagement) 2. พันธกิจสัมพันธ์ร่วมกับหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ (Government engagement) 3. พันธกิจสัมพันธ์ร่วมกับองค์ภาคเอกชน ผู้ประกอบการหรือภาคอุตสาหกรรม (Industry Engagement) 4. พันธกิจสัมพันธ์ในการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับนานาชาติ (International Engagement) 5. พันธกิจสัมพันธ์กับศิษย์เก่า (Alumni Engagement) (ศูนย์บูรณาการงานวิจัยและวิชาการเพื่อรับใช้สังคม, 2559)

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจท้องถิ่น มีปรัชญามหาวิทยาลัยเพื่อการศึกษาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภายใต้วิสัยทัศน์ สถาบันอุดมศึกษาร่วมพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยเน้นให้มีอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในการสร้างคนดี คนเก่ง และมีจิตอาสา พัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการ มีความเป็นเอกลักษณ์ คือ มหาวิทยาลัยของชุมชนท้องถิ่น และมียุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พ.ศ. 2560-2579 “ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านพันธกิจสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่น” คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องนํานโยบายของมหาวิทยาลัยสู่การปฏิบัติให้เกิดรูปธรรม จึงได้กำหนดเอกลักษณ์ของคณะคือ มีการบูรณาการนำองค์ความรู้ทุกหลักสูตรสาขาวิชามาปฏิบัติตามพันธกิจอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบูรณาการพันธกิจการสอน การวิจัย การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม บริการวิชาการสู่งานพันธกิจสัมพันธ์ และยกระดับคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ มุ่งเป้าที่จะ พัฒนาระบบกลไกการบริหารจัดการงานบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วม พัฒนาศักยภาพอาจารย์และ นักศึกษาด้านบูรณาการพันธกิจ พัฒนาระบบฐานข้อมูล องค์ความรู้ เพื่องานพันธกิจสัมพันธ์ตลอดจน พัฒนาระบบกลไกการบริหารจัดการงานพันธกิจสัมพันธ์ จึงได้มีการกำหนดนโยบายให้อาจารย์ทุกหลักสูตรพัฒนาการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการบริการวิชาการ โดยประเด็นการขับเคลื่อนงาน

พันธกิจสัมพันธ์กับภาคีของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นประเด็นด้าน “การท่องเที่ยวชุมชน” ภายใต้ชุดโครงการวิจัย การพัฒนาระบบกลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์กับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏและภาคี และมีพื้นที่เป้าหมายเพื่อการขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์กับภาคีเครือข่าย “พื้นที่หลัก คือ ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์” ซึ่งในการเลือกพื้นที่หลักในการขับเคลื่อนงานคณะฯ เลือกจากทุนเดิม ในการทำงานวิจัยและบริการวิชาการในพื้นที่ที่เป็นคู่ความร่วมมือทางวิชาการกันมายาวนานตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 กอปรกับคนในชุมชนมีความเข้มแข็งและพร้อมที่จะร่วมมือเพื่อพัฒนาพื้นที่ร่วมกันกับคณะ

ข้อมูลจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่าย” โดยมีผู้ที่เข้าร่วมเวทีฯ ประกอบไปด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม และผู้แทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่พบว่า พื้นที่ตำบลคอรุมมีประเด็นเพื่อหนุนเสริมและพัฒนาจำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ปัญหาและความต้องการด้านคือ การขาดฐานข้อมูลด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ปัญหาและความต้องการกลางคือ การขาดระบบและกลไกในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3) ปัญหาและความต้องการปลายทาง การส่งเสริมอัตลักษณ์และการเพิ่มมูลค่าให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เน้นประเด็นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพสังคมให้นำสู่การจัดการตนเองของชุมชนได้อย่างยั่งยืน รวมถึงสามารถตอบประเด็นการ Re-profiling ของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อตอบโจทย์ในการแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตและคุณภาพสังคมแบบครบวงจร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จึงดำเนินการพัฒนาแนวทางเพื่อการขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับภาคีเครือข่ายปี 2560 ในชุดโครงการ “การพัฒนาระบบกลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์กับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏและภาคี” ขึ้น โดยมีเป้าหมายของชุดโครงการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลคอรุมโดยบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับองค์กรท้องถิ่นและ ชุมชน ซึ่งวัตถุประสงค์ของชุดโครงการจะประกอบด้วย 4 วัตถุประสงค์สำคัญ ได้แก่ 1) เพื่อติดตามประเมินชุดโครงการวิจัยการพัฒนาระบบเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ 2) เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัยและบริหารจัดการ ชุดโครงการพัฒนาระบบกลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ 3) เพื่อพัฒนาระบบติดตามประเมินการวิจัยเชิงพื้นที่ ของคณะกับสังคมด้วยกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) และ 4) เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพแบบบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับสังคม ทั้งนี้ ชุดโครงการวิจัยดังกล่าวจะประกอบด้วยงานวิจัย จำนวน 11 โครงการ ซึ่งในแต่ละโครงการผลลัพธ์จะสามารถตอบเป้าหมายของ วัตถุประสงค์ได้อย่างครบถ้วน และมีการขับเคลื่อนงานที่ยึดหลักการทำงานแบบพันธกิจสัมพันธ์เป็นสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์ของคณะ รวมทั้งเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงาน เชิงพื้นที่บนฐานการทำงานในรูปแบบของพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับภาคีเครือข่ายต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานวิจัยที่เหมาะสมเพื่อขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับภาคีเครือข่าย

1.2.2 เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้จากโครงการย่อยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยพันธกิจสัมพันธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับภาคีเครือข่าย

1.3 ขอบเขตของโครงการ

เป็นการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานวิจัยที่เหมาะสมและสังเคราะห์ระบบบริหารจัดการงานวิจัย เพื่อขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับภาคีเครือข่ายภายใต้ขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลหลัก/หน่วยทดลอง

เป็นการพัฒนารูปแบบและสังเคราะห์องค์ความรู้จากโครงการย่อยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยภายใต้การขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประจำปี 2560

1.3.2 ตัวแปร/ขอบเขตด้านเนื้อหา

ใช้ข้อมูลจากงานวิจัยจำนวน 5 โครงการย่อยภายใต้งานวิจัยพันธกิจสัมพันธ์ของคณะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบและสังเคราะห์งาน

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ระยะเวลาในการพัฒนารูปแบบและสังเคราะห์งานใช้ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เริ่มวางแผนดำเนินงานจนปิดโครงการ

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

ได้รูปแบบการดำเนินงานวิจัยและระบบบริหารจัดการงานวิจัยที่เหมาะสมเพื่อขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับภาคีเครือข่าย

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

- งานวิจัย หมายถึง งานวิจัยที่ได้รับจากทุนวิจัยมหาวิทยาลัยพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ประจำปีงบประมาณ 2560

- การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง กระบวนการที่นำไปสู่การสร้างข้อสรุปรวมเกี่ยวกับผลการวิจัยในรายงานต่างๆ ที่มีการศึกษาภายใต้ประเด็นวิจัยเดียวกัน แต่อาจมีความแตกต่างในวิธีการดำเนินการ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือสภาพบริบทเงื่อนไขที่ต่างกัน จุดมุ่งหมายของการสังเคราะห์การวิจัย เพื่อให้ได้ข้อความรู้ในเชิงสรุปผลการวิจัยที่มีอยู่กระจัดกระจาย ให้มีความชัดเจนและได้ข้อยุติยิ่งขึ้น

- ระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ หมายถึง กลไกการบริหารจัดการและกลไกสนับสนุนตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทางโดยมีการกำกับติดตามแบบเสริมพลังเพื่อให้เกิดระบบและกลไกการบริหารงานพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม ที่มีรูปธรรมผลงานตามหลักการพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม และเป็นต้นแบบสามารถขยายผลเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

- ภาคีเครือข่าย หมายถึง ภาคีเครือข่ายระดับตำบล เช่น หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานหรือองค์กรภาคประชาชนในตำบลคอรุม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย ได้แก่

ความหมาย แนวคิด ที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย เป็นกระบวนการที่ทำให้สามารถสรุปข้อความรู้รวมที่ได้จากการวิจัยในประเด็นวิจัยเดียวกัน ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับลักษณะของปัญหา เกิด เป็นแนวคิดทฤษฎีหรือองค์ความรู้ใหม่ที่แตกต่างไปจากผลงานวิจัยเดิม การสังเคราะห์งานวิจัยจะนำไปสู่การ ได้มาซึ่งข้อสรุปที่ชัดเจน กว้างขวาง และลุ่มลึก ปัจจุบันการสังเคราะห์งานวิจัยได้รับความสนใจจากนักวิจัย เป็นจำนวนมาก และได้พยายามพัฒนาการสังเคราะห์ ให้มีระบบเชื่อถือได้มีความเที่ยงตรงเพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย รวมทั้งนำผลการวิจัยไปสร้างความเจริญให้แก่ สังคมอย่างแท้จริง

ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

สุวิมล (2545: 60) การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึงกระบวนการที่นำไปสู่การสร้างข้อสรุป สรุปรวมเกี่ยวกับผลการวิจัยในรายงานต่าง ๆ ที่มีการศึกษาภายใต้ประเด็นวิจัยเดียวกัน แต่อาจมีความแตกต่างในวิธีการดำเนินการ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือสภาพบริบทเงื่อนไขที่ต่างกันจุดมุ่งหมายของการ สังเคราะห์การวิจัย เพื่อให้ได้ข้อความรู้ในเชิงสรุปผลการวิจัยที่มีอยู่กระจัดกระจายให้มีความชัดเจนและได้ข้อยุติ

นงลักษณ์ และคณะ (2552 : 130) การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง เทคนิควิธีการ วิจัยตาม ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่นำผลการวิจัยจากหลาย ๆ งานวิจัยที่ศึกษาในประเด็น ปัญหาวิจัย เดียวกันมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอข้อสรุป อย่างมีระบบ ทำให้ได้คำตอบปัญหาวิจัยที่ต้องการซึ่งมีลักษณะที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยการ สังเคราะห์งานวิจัยมีข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ คืองานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์แต่ละเรื่องให้ข้อค้นพบแต่ละมุม ของปรากฏการณ์ที่นักวิจัยต้องการศึกษาและเมื่อนำผลการวิจัยมาสังเคราะห์รวมกัน ผลการสังเคราะห์ที่ ได้รับจะมีความกว้างขวางและลุ่มลึกมากกว่าที่จะได้รับจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง

ดังนั้นการสังเคราะห์งานวิจัย จึงหมายถึง ระเบียบวิธีที่ใช้ในการวิจัยเพื่อหาคำตอบให้กับ ปัญหา การวิจัยโดยทำการรวบรวมงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาใดปัญหาหนึ่งมาแล้ว วิเคราะห์เพื่อ หาข้อสรุปที่มีความชัดเจนและตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างถูกต้อง นำเชื่อถือ เป็นองค์ ความรู้ที่มีประโยชน์ ต่อไป

ความสำคัญและความจำเป็นของการสังเคราะห์งานวิจัย

1. ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ (Nature of Science) องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขาต้องมี การรวบรวมสะสมองค์ความรู้ในอดีต การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ จึงเป็นการวิจัยที่มีฐานองค์ความรู้ในอดีต และนักวิจัยต้องสามารถบ่งบอกได้ว่า การวิจัยที่ทำใหม่จะมีส่วนสร้างองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมได้อย่างไรด้วย หากนักวิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยในอดีตไว้ด้วยวิธีการมีระบบ นักวิจัยรุ่นหลังย่อม สามารถนำผลการ สังเคราะห์งานวิจัยนั้นมาเป็นฐานและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้ด้วย ระบบเดียวกันโดยไม่ต้องตั้ง ต้นศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยตั้งแต่เรื่องแรกด้วยเหตุนี้นักวิจัยในศาสตร์ ทุกสาขา โดยเฉพาะทาง สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ จึงพยายามพัฒนาวิธีการสังเคราะห์ งานวิจัยให้เป็นวิธีการที่มีระบบ มี ความเป็นปรนัยที่นักวิจัยจะสังเคราะห์วิจัยได้ตรงกัน

2. ปริมาณงานวิจัยที่เพิ่มมากขึ้น วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย โดยใช้การปริทัศน์แบบพรรณนาที่เป็น วิธีดั้งเดิมนั้นเป็นวิธีการใช้ได้สำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีจำนวนไม่มาก แต่ในปัจจุบันมีปริมาณ งานวิจัยมีเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ก้าวหน้าทำให้นักวิจัย สามารถ สืบค้นและ จัดหารายงานวิจัยสะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ปัจจุบันสถาบันการศึกษาหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยและมีการทำวิจัยมากขึ้นเพื่อนำผลไปใช้ ในการวางแผน ปรับปรุงงานด้าน ต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยนักศึกษา จึงส่งผลให้งานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาในปัญหาเดียวกัน อาจแตกต่างกันเรื่อง ของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการวิจัยผลการวิจัยจึงมีทั้งสอดคล้อง หรือขัดแย้งกัน จึงทำให้ผู้วิจัย ที่ต้องการทำวิจัย สืบเนื่อง หรือนำผลการวิจัยไปใช้ไม่สามารถหาข้อยุติได้ จึงจำเป็นต้องหาวิธีที่เหมาะสมเพื่อ สังเคราะห์ข้อสรุป จากงานวิจัยที่มีอยู่

3. ความต้องการผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ชัดเจน ความต้องการผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ ชัดเจน ก็เป็นความจำเป็นสำหรับนักวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มากกว่านักวิจัยในสาขา วิทยาศาสตร์กายภาพ ในขณะที่นักวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพศึกษาปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมของ วัตถุสิ่งของ เช่น รูปทรงขนาด ความกว้าง ยาว สูง ปริมาตร ซึ่งสามารถวัดได้อย่างเที่ยงตรงและเชื่อมั่นสูง นักวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ศึกษาปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ความ คิดเห็น จิต ลักษณะของมนุษย์ ซึ่งล้วนเป็นตัวแปรแฝงที่ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง ต้องมีการสร้าง เครื่องมือ วัดจากประเภท ลักษณะ และความถี่ของพฤติกรรมที่แสดงออก ถึงแม้จะมีทฤษฎีทางจิตวิทยาและ พฤติกรรม ศาสตร์จำนวนมากที่ช่วยอธิบายโครงสร้างส่วนประกอบของตัวแปร ตลอดจนสาเหตุและผลที่เกิด จากตัวแปร นั้นๆแล้วก็ตาม แต่การวัดตัวแปรแฝงดังกล่าวในงานวิจัยแต่ละเรื่องก็ยังมีเครื่องมือวัด มาตรวัด และหน่วยที่ใช้ แตกต่างกันไป จึงองมีการสังเคราะห์ ผลการวิจัยเพื่อหาข้อสรุป จึงค่อนข้างยุ่งยากเมื่อใช้วิธีการ สังเคราะห์ แบบเดิม จึงเกิดความพยายามพัฒนาวิธีการสังเคราะห์ที่มีการปรับให้ผลงานแต่ละเรื่องมีหน่วยวัด เป็น มาตรฐานเดียวกันเพื่อความสะดวกในการสังเคราะห์ และเพื่อให้ผลการสังเคราะห์ที่ชัดเจน

4. ข้อบกพร่องในการสังเคราะห์งานวิจัยแบบเดิม การสังเคราะห์งานวิจัยแบบเดิมโดยการปริทัศน์ แบบพรรณนาเป็นวิธีการที่ได้รับคำวิจารณ์ว่ามีข้อบกพร่องมากในการสังเคราะห์งานวิจัย ดังนี้

4.1 นักวิจัยไม่ได้ศึกษา หรือไม่ได้อ่านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างพิถีพิถัน แต่ลง ความเห็นสรุปโดยไม่อิงผลงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

4.2 จากฐานข้อมูลของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด นักวิจัยส่วนใหญ่เลือกงานวิจัยมา สังเคราะห์เพียงบางส่วน โดยไม่ให้รายละเอียดว่าใช้วิธีการเลือกงานวิจัยแบบใด และใช้เกณฑ์อะไร ใน การเลือกข้อบกพร่องอันเนื่องจากความไม่มีระบบในการเลือกงานวิจัย อาจมีผลทำให้เกิดความ ลำเอียงในการสังเคราะห์งานวิจัยได้

4.3 ในการสังเคราะห์งานวิจัย นักวิจัยนำผลการวิเคราะห์แบบหยาบๆ ในการวิจัยมา สังเคราะห์และทำให้ได้ผลการสังเคราะห์ที่คลาดเคลื่อน

4.4 เมื่องานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ให้ผลงานวิจัยที่ขัดแย้งกัน ตามหลักการสังเคราะห์ งานวิจัยที่ดี นักวิจัยต้องรายงานว่าผลการวิจัยที่ต่างกันนั้นเป็นเพราะงานวิจัยมีคุณลักษณะแตกต่าง กันอย่างไร

4.5 กระบวนการดำเนินงานในการสังเคราะห์งานวิจัยไม่ชัดเจนและไม่มีรูปแบบที่ จะสร้าง ความมั่นใจให้ผู้อ่านเชื่อมั่นว่าผลการสังเคราะห์งานวิจัยมีความตรงและเชื่อถือได้นักวิจัย ไม่ได้นำ รายละเอียดของแนวทางการดำเนินงาน และวิธีที่ใช้ในการสังเคราะห์ไว้

สรุปได้ว่า วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยที่ใช้ในการปรัศนงานวิจัยสาขาสังคมศาสตร์เป็นวิธีการที่ ขึ้นอยู่กับนักวิจัยผู้ทำการสังเคราะห์ เพราะนักวิจัยตัดสินใจใช้รูปแบบตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสม และใช้ รูปแบบตามความคิดของตนเอง อันตรายจากการใช้วิธีที่ต่างกันในการสังเคราะห์งานวิจัยจะมีมากสำหรับ การเสริมสร้างองค์ความรู้ในศาสตร์ สำหรับข้อบกพร่องที่พบในวงการวิจัยในบริบทของไทยมี 2 ประเด็น คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย และการรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องตามแบบอย่าง นักวิจัยรุ่นก่อน และประเด็นที่ 2 นักศึกษาที่ทำงานวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์หรือปริญญาโทหรือปริญญาตรีมักจะยึด แบบอย่างการสังเคราะห์งานวิจัยในส่วนที่เป็นการรายงานหัวข้อ มักจะเสนอรายงานวิจัยแต่ละเรื่องแยก ขาดจากกันเป็นตอนๆ แต่ไม่มีการสังเคราะห์ ไม่มีการสรุปผลแต่อย่างใด

ดังนั้นความสำคัญและความจำเป็นที่กล่าวมาทั้ง 4 ประการ จึงเป็นทำให้มีการพัฒนาวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยให้มีระบบ มีแบบแผน และมีความเป็นปรนัยมากขึ้น การนำวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยใหม่ๆเข้ามาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และใช้ประโยชน์ในการปรัศนงานวิจัย น่าจะทำให้องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ได้พัฒนามากยิ่งขึ้น (นงลักษณ์, 2542)

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1. การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ หรือเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) ด้วย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่อง แล้วบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์ และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น ใช้ได้กับการสังเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มักเป็นวิธีของนักวิจัยเชิงคุณภาพ นิยมใช้เป็นกิจกรรมในการรายงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือบทที่ 2 ของรายงานการวิจัย (Review of Literature)

2. การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถ้อยคำ นักสังเคราะห์จะใช้วิธีการที่มีระบบ ความรู้ หลักการ และระเบียบวิธีทางสถิติวิเคราะห์ ผลการวิจัย เพื่อหาข้อสรุปที่เป็นวัตถุประสงค์ หรือข้อยุติของการหาคำตอบ งานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ต้องเป็นงานวิจัยเชิง ปริมาณ มีผลการวิจัยที่สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยระเบียบวิธีทางสถิติได้ การสังเคราะห์ประเภทนี้จะ แก้ปัญหาการสังเคราะห์ หรือสรุปผลงานวิจัยที่ตอบปัญหาเดียวกัน แต่ผลการวิจัยมีทั้งสอดคล้องและ ขัดแย้งกัน จึงใช้วิธีการทางสถิติที่เชื่อถือได้มาวิเคราะห์ การวิเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลวิเคราะห์ หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน หรือการวิจัยงานวิจัย (อุทุมพร, 2531:1) ซึ่งส่วนใหญ่เป็น งานวิจัยประเภททดลองและสหสัมพันธ์ จึงมักใช้สถิติต่าง ๆ มา วิเคราะห์ โดยเน้นการสร้างดัชนีมาตรฐาน จากผลการวิจัยแต่ละเรื่อง (กรมวิชาการเกษตร, 2542: 16)

ลักษณะสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย

การวิจัยแบบสังเคราะห์งานวิจัยแตกต่างจากวิจัยทั่วไป ที่ลักษณะข้อมูลและวิธีการ วิเคราะห์ ข้อมูลสำหรับการวิจัยทั่ว ๆ ไป เป็นข้อเท็จจริงจากแหล่งปฐมภูมิหรือแหล่งทุติยภูมิที่ นักวิจัยรวบรวมจาก กลุ่มตัวอย่างหรือประชากรแต่ข้อมูลสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยคือรายงาน การวิจัยจำนวนมาก เรื่อง ที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทั่ว ๆ ไปนักวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายและหรืออนุมานให้ได้ข้อเท็จจริงที่เป็นข้อสรุปเกี่ยวกับประชากร ส่วนใหญ่ในการสังเคราะห์งานวิจัยเนื่องจากข้อมูลคืองานวิจัยหลายๆเรื่องแต่ละเรื่องใช้มาตรวัดตัวแปร แบบแผนการวิจัย วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างกัน และขัดแย้งกันบ้าง ดังนั้นการวิเคราะห์งานวิจัยจึงต้องสร้างมาตรฐานกลางงานวิจัยแต่ละเรื่องก่อน เพื่อปรับงานวิจัยทั้งหมดให้เป็นหน่วยเดียวกัน แล้วจึงวิเคราะห์หาข้อสรุปสุดท้ายสำหรับประชากร (นงลักษณ์ 2542)

วิธีการของสังเคราะห์งานวิจัย

หากจำแนกการสังเคราะห์งานวิจัยเป็น 2 ประเภท คือการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ และการสังเคราะห์เชิงปริมาณ มีวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยดังต่อไปนี้

1. การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (นงลักษณ์ วิรัชชัย 2529 : 30) กล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาว่าผู้สังเคราะห์จะต้องสรุปประเด็นหลักของ ผลการวิจัยแต่ละ เรื่อง แล้วบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น ทั้งนี้ผู้วิเคราะห์ต้อง สรุปด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง และไม่ผนวกความคิดเห็นของตนเองในการสังเคราะห์วิธีการ สังเคราะห์เชิงคุณลักษณะของผลการวิจัยเป็นวิธีการที่ใช้กับงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะนักวิจัยทาง ประวัติศาสตร์และ มานุษยวิทยา

2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณด้วยวิธีวิเคราะห์อภิมานหรือวิธีวิเคราะห์เมตต้า (Meta Analysis) ตามแนวคิดของ Glass ซึ่ง (อุทุมพรจามรمان, 2527: 59-60) กล่าวสรุปไว้ดังนี้

2.1 เน้นที่ขนาดของผล (Effect Size) มากกว่าเน้นความมีนัยสำคัญ

2.2 สถิติที่ใช้หาขนาดของผลคือ ค่าขนาดของผลในงานวิจัยเชิงทดลองและค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน สำหรับงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์

ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย เป็นกระบวนการที่มีความละเอียด ซับซ้อนในการดำเนินการ ผู้วิจัย จึงควรมีการลำดับขั้นตอน และวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด นง ลักษณะ วิรัชชัย (2542) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยโดยทั่วไป ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การกำหนดหัวข้อปัญหา การสังเคราะห์งานวิจัยเริ่มจากการกำหนดปัญหาการวิจัยซึ่งต้องเป็นปัญหาที่มีการวิจัยอย่างน้อย 2 ราย เนื่องจากปัญหาการวิจัยนั้นต้องมีคุณค่า น่าสนใจ และยังไม่มี คำตอบแน่ชัด มักจะเป็นปัญหาที่นักวิจัยสนใจและทำการวิจัยจำนวนมาก ปัญหาดังกล่าวจึงเหมาะสมต่อ การสังเคราะห์งานวิจัย

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาวิจัยแล้ว ผู้วิจัยต้องนิยามปัญหาให้ชัดเจนโดยศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบแผนและสมมุติฐานการวิจัย

ขั้นที่ 3 การเสาะค้น คัดเลือก และรวบรวมงานวิจัย ผู้วิจัยต้องค้นคว้าและเสาะหางานวิจัยทั้งหมด ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำหนดไว้ โดยศึกษา ตรวจสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องโดยละเอียดมีเกณฑ์ในการ คัดเลือกงานวิจัยเพื่อคัดเลือกรายงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีความเที่ยงตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนการรวบรวมผลของ การวิจัยนั้นใช้วิธีการจดบันทึก ถ่ายเอกสาร หรือกรอกแบบฟอร์มก็ได้

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่มีการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลทีประกอบด้วยผลการวิจัย รายละเอียด ลักษณะและวิธีการวิจัยจากงานวิจัยทั้งหมดเพื่อ สังเคราะห์หา ข้อสรุปจากนั้นจึงแปลความหมายของผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

ขั้นที่ 5 การเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย จะมีหลักการเช่นเดียวกับการเขียนรายงานการ วิจัยทั่วไป โดยจะต้องเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานทุกขั้นตอนพร้อมทั้งข้อสรุปข้อค้นพบ และขอเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยภาษาที่ถูกต้องและชัดเจน

สำหรับการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ ผู้วิจัยจะต้องสรุปเป็นประเด็นหลักของผลการวิจัยใน แต่ละเรื่อง และบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์ และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยต้อง สรุปด้วย

ความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง และไม่ผนวกความคิดเห็นของตนเองในการสังเคราะห์วิธีการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะของผลการวิจัยนี้เป็นวิธีการที่สามารถใช้กับงานวิจัยเชิงคุณภาพและงานวิจัยเชิงปริมาณได้

จากขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยขั้นต้น สรุปได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยจะต้องมีขั้นตอนในการกำหนดหัวข้อปัญหาที่ต้องการสังเคราะห์ การเสาะหางานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ซึ่งอาจรวมไปถึงการ ประเมินคุณภาพของงานวิจัยที่ได้ค้นพบ การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลที่ ถูกต้องอย่างมีระบบ

ซึ่งในการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยาย เนื่องจากงานวิจัยที่ นำมาสังเคราะห์มีความหลากหลาย มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อหา ข้อสรุปความรู้รวมที่ได้จากการวิจัยที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วิธีการศึกษา

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีปริทัศน์แบบพรรณนา (Narrative Review) ที่เป็นการสรุปเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา โดยวิธีการบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหาที่มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การสำรวจรวบรวมงานวิจัยมาสังเคราะห์ด้วยการศึกษาจากฐานข้อมูลวิจัยของแผนงานวิจัย เพื่อสำรวจรายงานการวิจัยของอาจารย์ในเบื้องต้น จากนั้นจึงได้ประสานงานหัวหน้าโครงการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการรวบรวมรายงานการวิจัยฉบับเต็มของอาจารย์ในชุดโครงการวิจัย

2. กำหนดประเด็น/ตัวแปรที่แสดงลักษณะ และสาระของงานวิจัย

3. อ่านและทำความเข้าใจสาระในรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

4. การปรับข้อมูลจากงานวิจัยให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งต้องพิจารณาทั้งในส่วนที่เป็นสาระของงานวิจัย (Substantive) และวิธีการวิจัย (Methodological) ซึ่งจะครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาตามที่กำหนดคุณลักษณะของสิ่งที่วัดจะสัมพันธ์กับคุณลักษณะงานวิจัยและผลวิจัย

5. วิเคราะห์ลักษณะงานวิจัย จัดหมวดหมู่และทำการสังเคราะห์โดยการแจกแจง และวิเคราะห์ เนื้อหาตามตัวแปรที่ศึกษา

6. สังเคราะห์ผลและเขียนรายงาน

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสรุปเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาโดยใช้วิธีการบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหา การดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการขับเคลื่อนชุดโครงการ รูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อส่งเสริมงานพันธกิจสัมพันธ์ที่ยกระดับคุณภาพชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเทศบาลตำบลป่าเข้า

1. ศึกษาสภาพการดำเนินโครงการ ทั้ง 11 โครงการย่อย

2. การออกแบบและวางแผนการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม

3. ประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ และบทเรียนจากการดำเนินงาน

ระยะที่ 2 การสังเคราะห์โครงการวิจัยย่อยในด้านองค์ความรู้นวัตกรรม ภายใต้ชุดโครงการรูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อส่งเสริมงานพันธกิจสัมพันธ์ที่ยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายองค์กรบริหารส่วนตำบลอรุณ

การรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การเก็บสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจากการสังเคราะห์ผลงานวิจัยของโครงการวิจัยย่อย

1. ประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการดำเนินงานของเครือข่ายกับมหาวิทยาลัย

2. สังเคราะห์องค์ความรู้ และเขียนรายงานผลการสังเคราะห์ที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยโครงการ ทั้ง 11 โครงการย่อย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผลการวิจัยภายใต้ชุดโครงการรูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อส่งเสริมงานพันธกิจสัมพันธ์ที่ยกระดับคุณภาพชีวิตแบบพึ่งพาตนเองโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลอรุณ จำนวน 11 เรื่อง

3.3 การรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกผลการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสร้างข้อสรุปโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัย สภาพผลงานวิจัย วิเคราะห์ ด้วยสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) และร้อยละ (percentage)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

4.1 กระบวนการขับเคลื่อน

ในการบริหารจัดการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนระบบการพัฒนาระบบกลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์กับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏและภาคี ด้วยกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นจากทั้งนักวิจัยภาควิชาการ และนักวิจัยในพื้นที่ ดังนี้

1. กระบวนการต้นน้ำ จากการจัดกิจกรรมเสริมสมรรถนะนักวิจัยเชิงพื้นที่ โดยศูนย์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์ ทำให้เกิดการรวมตัวของนักวิจัยที่สนใจการแก้ไขปัญหาในประเด็นสวัสดิการสังคม อันประกอบไปด้วย 1) นักวิจัยภาควิชาการ คือ คณาจารย์จากศาสตร์ที่หลากหลายจากทุกหลักสูตร ดิฉันเริ่มต้นด้วยการสร้างความเข้าใจร่วมกันในประเด็นการจัดการสวัสดิการสังคมและทิศทางในการทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาในประเด็นดังกล่าวอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงนำประเด็นการวิจัยทวนสอบกับพื้นที่วิจัย ซึ่งหมายถึง 2) นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ที่จะสะท้อนสถานการณ์ ปัญหาและความต้องการจากพื้นที่จริง อันเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาควิชาการและชุมชนท้องถิ่น เกิดการหนุนเสริมระบบและกลไกในการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ ดิฉันได้วางแผนการทำงานในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ถึงปัญหาการวิจัยและแนวทางการทำงานในอนาคต เพื่อให้ทุกภาคส่วนเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดความรู้สึกในการเป็นนักวิจัยร่วม อันเป็นการประสานการทำงานให้เกิดขึ้นในชุดโครงการวิจัย

ปัจจัยความสำเร็จในกระบวนการต้นน้ำ คือ 1) นักวิจัยเชิงพื้นที่ ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในประเด็นสวัสดิการสังคม โดยเฉพาะหัวหน้าโครงการวิจัยที่มีองค์ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาชุมชนสังคม อันเป็นศาสตร์ที่เอื้อต่อการพัฒนางานวิจัยในประเด็นดังกล่าว 2) โครงการวิจัยทั้ง 11 โครงการ ที่สะท้อนถึงกลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมได้อย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการออกแบบงานวิจัยตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อให้ข้อค้นพบการวิจัยสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน และ 3) การออกแบบกระบวนการทำงาน ต้นน้ำ โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ประสานงานหลัก โดยเป็นการออกแบบการทำงานในฐานะนักวิจัยร่วม ทำให้เกิดการหนุนเสริมซึ่งกันในการดำเนินงานวิจัยตั้งแต่การทบทวนประเด็นปัญหาการวิจัย อันเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดในการกำหนดโจทย์ที่เป็นสาเหตุของปัญหาชุมชน เพื่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง และงานวิชาการมีคุณค่าต่อสังคมท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

2. กระบวนการกลางน้ำ ในการดำเนินงานวิจัยนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความเข้าใจร่วมกันจากทั้งนักวิจัยภาควิชาการ และนักวิจัยในท้องถิ่น ด้วยการสนับสนุนนักวิจัยเชิงพื้นที่ในทุกด้าน มีการจัดเวทีเพื่อสร้างบรรยากาศในการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผน และหาทางออกร่วมกัน ทำให้เกิดรูปแบบในการบริหารจัดการงานวิจัยใน 3 ประเด็นหลักคือ 1) การบริหารคน เนื่องจากนักวิจัยภาควิชาการที่ประกอบด้วยหลากหลายสาขาวิชา ทำให้ต้องมีการพูดคุยตั้งแต่เริ่มต้นโครงการวิจัย เพื่อให้ทุกคนได้ทราบข้อมูลและมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ด้วยการประชุมอย่างไม่เป็นทางการเป็นหลัก โดยทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังต้องการออกแบบการประสานงานกับนักวิจัยในพื้นที่ เพื่อสร้างการรับรู้ในบทบาทและระบบที่เอื้อต่อการทำงานเชิงพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการทำงานร่วมกัน การเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกัน การรับผลประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนการกำหนดนโยบายสาธารณะร่วมกัน ทั้งนี้ การประสานงานกับนักวิจัยในพื้นที่ดังกล่าว ต้องใช้ความเป็นมิตร ความเอื้ออาทร และการเข้าใจในปัญหาซึ่งกัน

และกันผ่านการพูดคุย จนกระทั่งได้รับความไว้วางใจจากชุมชน 2) การบริหารงาน การออกแบบการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย และประชาชนในพื้นที่ ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการบริหารจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะการสังเคราะห์องค์ความรู้ ด้วยวิธีทำงานที่เน้นการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล รับฟังความคิดเห็น เสนอแนวทางร่วมกัน ทั้งนี้ การทำงานแบบประสานความร่วมมือจะก่อให้เกิดการบูรณาการแนวคิด และการหาทางออกที่เหมาะสมกับทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการมีบทบาทในฐานะคุณเอื้อ ในการรวบรวมและส่งต่อข้อมูลต่างๆ ให้กับผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน จากนั้นจึงได้ชวนคิด ชวนคุย และชวนหาทางออก เพื่อเป็นการจุดประเด็นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสร้างการเรียนรู้อย่างองคร่วม และ 3) การบริหารเงิน ข้อท้าทายของการบริหารชุดโครงการวิจัยนี้คือ ระยะเวลาและงบประมาณที่จำกัด ทำให้ต้องวางแผนการทำงานภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ด้วยเริ่มจากการจัดสรรงบประมาณอย่างเท่าเทียม ผ่านมติการประชุมของหัวหน้าโครงการวิจัยทุกคน จากนั้น จึงออกแบบการดำเนินงานร่วมกันคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกันในทุกโครงการ นั้นหมายความว่า เป็นการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกันทุกครั้ง ด้วยการแบ่งกลุ่มนักวิจัยและช่วยกันรวบรวมข้อมูลที่จะตอบวัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัยให้ได้มากที่สุด แล้วจึงนำข้อมูลมาใช้ร่วมกัน และตั้งประเด็นที่ตอบโจทย์โครงการวิจัยของตนไปใช้ประโยชน์ อันสะท้อนให้เห็นถึงการคำนึงถึงแผนงานวิจัยเป็นใหญ่ และการมีเป้าหมายร่วมกัน ยิ่งไปกว่านั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกันดังกล่าว ยังทำให้เกิดการวางแผนร่วมกันในเรื่องค่าใช้จ่าย เพราะมีการแชร์ค่าใช้จ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นค่าอาหาร ค่าที่พัก และค่าเดินทางในทุกครั้งอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้ในแผนงานวิจัยสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายไปได้ในหลายส่วน ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารจัดการกระบวนการดำเนินงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุดโครงการวิจัย

ปัจจัยความสำเร็จในกระบวนการกลางน้ำ คือ 1) หัวหน้าชุดโครงการวิจัย การออกแบบระบบการบริหารจัดการในรูปแบบมีหัวหน้าชุดโครงการหลายคน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านองค์ความรู้และด้านการบริหารงานวิจัย ทำให้สามารถช่วยกันมองงานและเชื่อมโยงงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่ดี ตลอดจนได้เรียนรู้การทำงานจากประสบการณ์เชิงพื้นที่ร่วมกัน และ 2) การออกแบบกระบวนการทำงานกลางน้ำ โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องมีประสาน 2 ส่วนสำคัญคือ นักวิจัยภาควิชาการในแต่ละโครงการวิจัย และนักวิจัยพื้นที่ในแต่ละชุมชนท้องถิ่น ซึ่งในฐานะนักวิจัยร่วม ต้องทำความเข้าใจ มองเป้าหมายเดียวกัน และออกแบบการทำงานของทั้งสองฝ่าย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเอื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกันเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ จากการพูดคุยกับนักวิจัยในพื้นที่ทำให้ทราบว่า นักวิจัยในพื้นที่ตระหนักถึงบทบาทในการเป็นคนกลาง เพื่อเชื่อมประสานระหว่างนักวิจัยกับประชาชนในพื้นที่ อันสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยความสำเร็จในการดึงศักยภาพของนักวิจัยในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน

3. กระบวนการปลายน้ำ ซึ่งเป็นขั้นตอนท้ายสุดของชุดโครงการวิจัย นักวิจัยทุกคนได้ออกแบบการทำงานร่วมกันคือ การได้ผลลัพธ์ความสำเร็จของชุดโครงการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับทั้ง 11 โครงการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ ประโยชน์และคุณค่าที่ได้จากการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นั้น ทำให้เกิดระบบและกลไกสนับสนุนงานวิจัยเชิงพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการบริการทางสังคมให้ยั่งยืนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ การยกระดับเป็นนโยบายสาธารณะยังเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการพัฒนางานวิจัยที่สามารถนำไปให้ประโยชน์ได้ สำหรับแผนงานวิจัยสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วมมีแนวทางในการกำหนดนโยบายสาธารณะร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกพื้นที่วิจัยในประเด็นต่างๆ คือ การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนสู่ระดับอำเภอ เพื่อ

สนับสนุนการจัดเวทีนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกระดับ ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวชุมชน การจัดการท่องเที่ยวชุมชนให้แก่ชุมชนโดยผ่านกระบวนการจัดการฐานข้อมูลและการนำใช้ข้อมูลชุมชน การหนุนเสริมและเพิ่มศักยภาพแกนนำในการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อจัดระบบและกลไกการท่องเที่ยวชุมชนให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

ปัจจัยความสำเร็จในกระบวนการกลางน้ำ คือ 1) นโยบายสาธารณะ ในการออกแบบโครงการวิจัยในช่วงแรกนั้น มิได้กำหนดให้ครอบคลุมกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ แต่ด้วยการออกแบบงานวิจัยที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างเป็นระบบด้วยการจัดการฐานข้อมูล การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสม การพัฒนาเครือข่าย และการติดตามประเมินผลอย่างเสริมพลัง ทำให้เอื้อต่อการกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะได้ไม่ยากนัก ซึ่งแผนงานวิจัยและนโยบายสาธารณะมีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจนคือ การจัดการตนเองในประเด็นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งหมายถึงความถึง หากสิ้นสุดโครงการวิจัยแล้ว นักวิจัยและประชาชนในพื้นที่ต้องมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยตนเองอย่างยั่งยืน และ 2) การออกแบบกระบวนการทำงานปลายน้ำ เงื่อนไขของการกำหนดนโยบายสาธารณะทำให้นักวิจัยภาควิชาการและนักวิจัยในพื้นที่ต้องออกแบบการทำงานร่วมกันในอันที่จะเอื้อต่อการก่อเกิด องค์ความรู้ นวัตกรรม ท้องถิ่น และนโยบายสาธารณะที่เหมาะสมในแต่ละชุมชน ทำให้นักวิจัยในพื้นที่เริ่มมองเห็นศักยภาพชุมชน แนวทางการต่อยอดองค์ความรู้ และเกิดโครงการเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ประเด็นสวัสดิการสังคมร่วมกับนักวิจัยในชุดโครงการวิจัยซึ่งมีโครงการและชุดองค์ความรู้เกิดขึ้นทั้งสิ้น 11 โครงการ (ภาพ 4.1)

ภาพที่ 4.1 กระบวนการขับเคลื่อนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

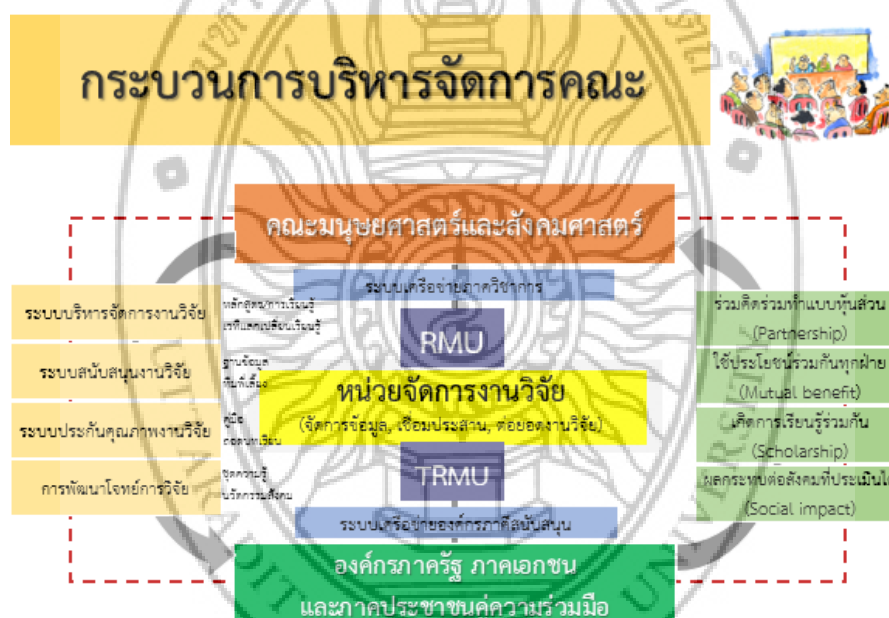
4.2 บทบาท-หน้าที่สำคัญของนักวิจัยพันธกิจสัมพันธ์ที่ได้จากชุดโครงการวิจัย มีดังนี้

บทบาท - หน้าที่	เหตุผล
1. ดำเนินการประชุมแบบมีส่วนร่วม	1. เพื่อให้ทุกคนมีความรู้สึกมีส่วนร่วมถึงความเป็นเจ้าของ
2. กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิด	2. เพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหา สามารถตรวจสอบ ความคิดของทุกคนว่ามีความชัดเจนมากน้อยเพียงใด
3. เป็นผู้เปิดประเด็น-จับประเด็น-สรุปประเด็น	3. เพื่อการพูดคุยจะได้มีประสิทธิภาพ การตั้งหัวข้อ หรือประเด็นจะต้องเข้าใจง่าย ไม่เสียเวลาตีโจทย์ สามารถจับ เอาประเด็นเนื้อหาที่สำคัญของการระดม ความคิด พร้อมทั้งสรุปเนื้อหาให้ตรงและเกิดการ เชื่อมโยง
4. พี่เลี้ยง ที่ปรึกษา	4. เมื่อชุมชนมีความงุนงง สงสัย ผู้เป็นนักวิจัยต้อง อธิบาย คลายความสับสนได้ จะต้องทำการบ้านหรือ เตรียมข้อมูลมาเป็นอย่างดี
5. เชื่อมประสานได้ทุกกลุ่ม	5. เมื่อมีความแตกต่างกันในทางความคิด หรือการ แลกเปลี่ยน เป็นกลุ่มเป็นฝ่าย นักวิจัยที่ดีจะต้องเชื่อม ประสานความคิด เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมมือกัน อย่างมีพลัง
6. ควบคุมเวลาและสถานการณ์	6. เมื่อการพูดคุยหรือการประชุมเริ่มต้นพูดเรื่องเก่า ซ้ำซาก นักวิจัยจะต้องคอยสังเกต และเตือนผู้เข้าร่วม ว่าระยะเวลาที่เนื้อหาให้เกิดความสมดุล
7. สร้างบรรยากาศ	7. ปัจจัยที่จะทำให้งานวิจัยสำเร็จ คือบรรยากาศต้อง เป็นกันเอง มีความเสมอภาค ให้เกียรติ ให้โอกาสซึ่ง กันและกัน

ผลที่ได้รับ ได้เครือข่ายนักวิจัยชุมชนท้องถิ่นที่ประกอบด้วยบุคลากรจากหลากหลายหน่วยงาน ผู้นำ ชุมชน แกนนำกลุ่ม องค์กรชุมชน รวมทั้งประชาชนในชุมชน ที่มีทักษะและประสบการณ์ ในการออกแบบและ วางแผนการดำเนินงานวิจัยด้วยการนำใช้ข้อมูลทักษะในการสื่อสาร การแก้ปัญหา การประนีประนอมไกล่เกลี่ย และสามารถคิดวิเคราะห์ได้ที่อยู่ใกล้ชิดกับพื้นที่

4.4 ระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

จากการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาวิจัยสัมพันธ์ของโครงการต่างๆในคณะ ทำให้คณะได้ภาพรวมของระบบการบริหารจัดการงานวิจัยและพัฒนาวิจัยสัมพันธ์ที่ต้องเริ่มจากการมียุทธศาสตร์ของหน่วยงานทั้งใน ระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะในระบบเพื่อเป็นเป้าหมายการดำเนินงานของบุคลากรวิจัยภายในคณะ จากนั้นลงสู่ระบบการจัดทำแผนการดำเนินงานสู่การปฏิบัติ โดยมีคณะกรรมการหน่วยจัดการงานวิจัยและพัฒนาวิจัยสัมพันธ์เป็นกลไกในการสนับสนุนกระบวนการต้นทางในการทำเวทีเพื่อค้นหาประเด็นโจทย์ร่วมกับ พื้นที่ และจัดทำกรอบประเด็นวิจัยให้กับอาจารย์ในแต่ละหลักสูตรที่สนใจ จากนั้นเป็นระบบการพัฒนา โจทย์วิจัยที่มีทีมพี่เลี้ยงและทีมที่ปรึกษาเป็นกลไกในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาโจทย์ให้เป็นไปตาม เป้าประสงค์ของชุดโครงการ ตลอดจนระบบการจัดการความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสารเพื่อสร้าง การรับรู้ให้กับนักวิจัยตลอดกระบวนการดำเนินโครงการ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบติดตามเสริมพลังและระบบสนับสนุนปลายทางเรื่องของการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ทั้งในรูปแบบของการ พัฒนาบทความตีพิมพ์เผยแพร่ และการนำผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์จริงในพื้นที่ด้วยการจัดเวทีคืนข้อมูลให้กับนักวิจัย (ภาพที่ 4.2)

ภาพที่ 4.2 ระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

4.5 ระบบการจัดการความรู้และวิจัยชุมชนระดับตำบล (TRMU)

จากการทำงานวิจัยพหุกิจสัมพันธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับชุมชน พบว่า เกิดระบบการจัดการความรู้และวิจัยชุมชนระดับตำบลที่มีรูปธรรมผลงานที่ชัดเจน ระบบดังกล่าวประกอบด้วย (ภาพที่ 4.3)

1. ระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้แหล่งเรียนรู้ มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเครือข่ายการทำงาน และถอดบทเรียนแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม
2. ระบบพัฒนาฐานข้อมูลสู่การใช้ประโยชน์ มีการพัฒนาฐานข้อมูลด้านต่างๆเพื่อใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกัน

3. ระบบสร้างองค์ความรู้ในชุมชน ที่มาจากการทำงานร่วมกันระหว่าง RMU และ TRMU มีการส่ง
 โจทย์ให้นักวิชาการ และออกแบบวางแผนการทำงานวิจัยร่วมกันจนเกิดองค์ความรู้และ นวัตกรรมต่างๆขึ้นในพื้นที่
 ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่มาจากความต้องการของชุมชน

4.6 องค์ความรู้และนวัตกรรม

ชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบกลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมขององค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลอรุณ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์กับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหา
 วิทยาลัยราชภัฏและภาคี มีโครงการภายใต้ชุดโครงการวิจัยทั้งสิ้น 12 เรื่อง ดังนี้

1. การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. รูปแบบการจัดท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัย
3. รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม
4. การพัฒนาเครือข่ายบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นตำบลอรุณ
5. การสร้างมาตรการทางสังคมเพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
6. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและงานศิลปกรรมร่วมสมัยเพื่อเป็นสินค้าที่ระลึกการท่องเที่ยวโดย
 ชุมชน
7. การออกแบบอัตลักษณ์และการผลิตสื่อสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม
8. การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วม
9. การถ่ายทอด ภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม
10. การสร้างสรรค์เพลงประจำถิ่น อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
11. รูปแบบการพัฒนาทักษะคนตรีม้งคละ สำหรับคน 3 วัย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน
 ท้องถิ่น
12. การพัฒนาเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว

องค์ความรู้/นวัตกรรมที่จะได้จากชุดโครงการวิจัย

1. ระบบบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ ในระดับคณะ
2. ฐานข้อมูลการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. ต้นแบบการจัดท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัย
4. ต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม
5. เครือข่ายบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
6. มาตรการทางสังคมเพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
7. ผลิตภัณฑ์ชุมชนและงานศิลปกรรมร่วมสมัย
8. สื่อสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม
9. กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วม
10. คู่มือ/วรรณกรรมท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม
11. เพลงประจำถิ่นเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม
12. ต้นแบบคนตรีม้งคละสำหรับคน 3 วัย
13. หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นชุมชน
14. ระบบและกลไกในการทำงานร่วมกันแบบพหุภาคี
15. รูปแบบการบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอน และการบริการวิชาการ

ตัวชี้วัดของแต่ละโครงการที่แสดงถึงการพึ่งตนเองได้ของชุมชน

- 1) ด้านจิตใจ ชุมชนมีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รู้จักแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม และชุมชนมีความเป็นเอกภาพยอมรับความคิดเห็นระหว่างกันและมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนเป็นที่ตั้ง
- 2) ด้านสังคม มีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลในด้านอาชีพ สวัสดิการ และการดำรงชีพ กระจายอำนาจในการตัดสินใจและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมสูง มีการประสานความร่วมมือและการ สื่อสารระหว่างกัน และมีกฎกติกาของชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
- 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีระบบการจัดการทรัพยากรที่มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่มี การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 4) ด้านเทคโนโลยี มีการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีเก่าและเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างเหมาะสม โดย ไม่ละทิ้งวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบดั้งเดิม มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การผลิตที่เป็น เทคโนโลยีใหม่เป็นของส่วนร่วมเพื่อให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- 5) ด้านเศรษฐกิจ มีการจัดระบบการผลิตการจำหน่ายที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันให้สมาชิกใน ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด ในรูปของการรวมกลุ่ม การแปรรูปการผลิต โดยมีระบบการผลิตที่มุ่งตอบสนอง ความต้องการในการดำรงชีพของชุมชนเป็นหลักและการผลิตเพื่อการจำหน่ายตลาดภายนอกตามลำดับ

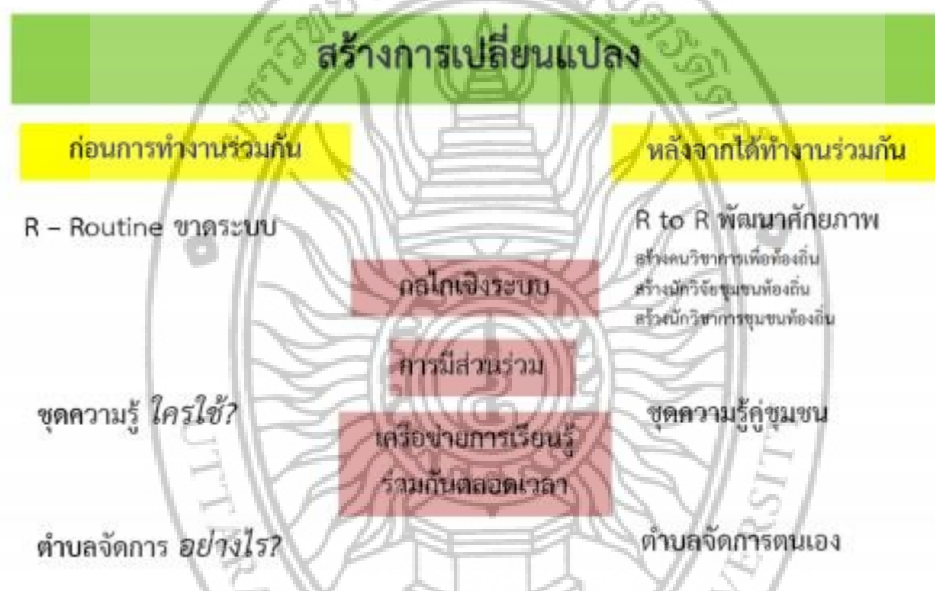

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผล

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์ภาพรวมชุดโครงการ รูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อส่งเสริมงานพันธกิจสัมพันธ์ที่ยกระดับคุณภาพชีวิตแบบพึ่งพาตนเองโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเทศบาลตำบลคอรั่ม มีโครงการภายใต้ชุดโครงการจำนวน 6 เรื่อง ทำให้เห็นรูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่กระบวนการต้นทาง และมีการดำเนินงานร่วมกันตลอดกระบวนการจนถึงปลายทาง ทำงานร่วมกันแบบ Partnership ออกแบบการทำงานให้เป็นงานที่ต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ ไม่เป็นการไปเพิ่มภาระงาน ทำให้เป็นงานที่ทำประจำ มีการวางแผนงานแบบเป็นระบบ จนเกิด การพัฒนาเป็นองค์ความรู้นวัตกรรมที่สามารถประโยชน์ร่วมกัน สร้างการเปลี่ยนแปลงดังแสดงในภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากชุดโครงการ

ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมเกษตรกรกับมหาวิทยาลัยและภาคีที่มีบทบาทสนับสนุนให้มีการพัฒนากลไกปฏิบัติพันธกิจแบบบูรณาการที่ยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
2. ส่งเสริมกลไกเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ ชุดความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่อเนื่อง
3. ส่งเสริมการพัฒนาฐานข้อมูลและถอดบทเรียนความสำเร็จให้เป็นกลไกเชิงระบบ
4. พัฒนาระบบเสริมแรงบุคลากรให้ได้รับการบ่มเพาะสานต่อองค์ความรู้เพื่อการยกระดับคุณภาพได้อย่างมีพลัง

บรรณานุกรม

- กัณฑ์รีย์ บุญประกอบ. 2548. ความเชื่อมโยงของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ. การประชุมเชิงปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพด้านป่าไม้และสัตว์ป่า: ความก้าวหน้าของผลงานวิจัยและกิจกรรม ปี 2548, 22 สิงหาคม 2548 ณ รีเจนท์ เซอ้า.
- ชมชวน บุญระหงส์, 2553. การปรับตัวของเกษตรกรรายย่อยจากการ ปรับเปลี่ยนสภาพอากาศ. สถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืน.
- เดชรัตน์ สุขกำเนิด. 2552. การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการ เกษตร ผลกระทบต่อลันจี้ลำไย ข้าว และปาล์มหมั่ม มุลินธินโยบายสุขภาวะ.
- เดชรัตน์ สุขกำเนิด, 2553. วิฤตโลกร้อนกับเกษตรกรรายย่อย: เกษตรกรรมยั่งยืนและความมั่นคงทางอาหาร, เวทีเสวนาและเผยแพร่้งานวิจัยชุมชนโครงการวิจัย “การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารเกษตรกรรมยั่งยืนและป่าชุมชน ทางออกในการปรับตัวรับมือ”, 5-6 มีนาคม 2553.
- ดวงจันทร์ อาภาวิชรุตม์ เจริญเมือง, 2551. โลกร้อนกับประเทศไทย. รายงานการวิจัยโครงการภาคคมนาคมขนส่งกับความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย: กรณีเชียงใหม่, สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประเสริฐสุข จามรมาน, 2550. ภาวะโลกร้อนและกลไกการพัฒนาที่สะอาด. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, นำเสนอในเวทีสมมนาวิชาการที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 24 กันยายน 2550.
- พุทธินา นันทะวรการ, 2552. ประมวลสรุปจากงานเสวนา เรื่อง เสียงสะท้อนจากชุมชน: จุดยืนของไทยในเวทีโลกและบทบาทของภาครัฐในการรับมือกับโลกร้อนและสนับสนุนการปรับตัวในภาคการเกษตร. ณ ห้องประชุมศูนย์วิทยบริการ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโสธร, วันที่ 26 กรกฎาคม 2552.
- เพ็ญระพี นพรัมภา, 2548. ภาวะโลกร้อน. กรีนพีชเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- มุลินธิพัฒนามากเหนือ, 2553. วิธีการผลิตในระบบวนเกษตรและการจัดการป่าชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศและการสร้างความมั่นคงด้านอาหารของเกษตรกรรายย่อยบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษารูปแบบการผลิตในระบบวนเกษตร ไร่หมุนเวียน และป่าชุมชนของชุมชนห้วยหินลาด, มุลินธิพัฒนามากเหนือ.
- รายงานสุขภาพคนไทยปี 2551. โลกร้อนภัยคุกคามจากผู้มีอมนุษย์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- วิฑูรย์ ปัญญากุล, 2553. การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ: การประเมินความเปราะบางและแนวทางในการปรับตัว, มุลินธิสายใยแผ่นดิน.
- วิฑูร พูลเจริญ, 2552. รายงานสรุป การศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเพื่อพัฒนาระบบบริการ.
- วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์, 2550. สารคดีพิเศษ: โลกร้อน ความจริงที่ทุกคนต้องตื่นตัว – น้ำท่วม โรคระบาด และการหายไปของชาวนา บทเรียนเมื่อโลกร้อนมาเยือนไทย. ฉบับที่ 265 มีนาคม 50 ปีที่ 23.
- ศจินทร์ ประชาสันต์. 2551. รายงานดำเนินงานโครงการพัฒนาข้อเสนอสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ 2551

- ประเด็นเกษตรและอาหารในยุควิกฤต. เสนอต่คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, ศูนย์บริการองค์ความรู้การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร, เทคโนโลยีการปลูกปาล์มน้ำมัน.
- สมพร อิศวิลานนท์, 2551. สถานการณ์ข้าวราคาข้าว: โอกาสของชาวนาไทย, สัมมนาพิเศษเรื่อง สถานการณ์ราคาข้าว: โอกาสของชาวนาไทย, วันที่ 24 เมษายน 2551 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552. จากวิสัยทัศน์ 2570 สู่แผนฯ 11. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2552 ของ สศช. วันศุกร์ที่ 10 กรกฎาคม 2552, อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี.
- สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว. 2552. หลักการอารักขานาข้าวอินทรีย์, กรมการข้าว, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, โลกร้อน ผลิตผลผลิตข้าวลด 1096, วันที่ 5 กรกฎาคม 2553. หน้า 6.
- อัฐพงศ์ เพลินพุกษา 2552. 1 องศา จุดเปลี่ยนประเทศไทย สัญญาณเตือนภัยโลกร้อนประเด็นไทยที่คุณพึงรับฟัง, กองบรรณาธิการข่าวสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.
- อำนาจ ชิดไธสง, 2552. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทย, เล่มที่ 1 สภาพภูมิอากาศในอดีต. ศูนย์ประสานงานและพัฒนางานวิจัยด้านโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการสนับสนุนงานวิจัยของหน่วยจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วันที่ 18-19 กุมภาพันธ์ 2560 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้เข้าร่วม Workshop กับมหาวิทยาลัยในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยฯ ทุนวิจัยมหาวิทยาลัย พันธกิจสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2560 ณ โรงแรมสุโขทัยเทรเซอร์ เพื่อรับนโยบายพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยกับสังคม และปฏิบัติการพัฒนาข้อเสนอโครงการทุน พันธกิจสัมพันธ์ โดยมีนักวิจัยร่วมกับหน่วยจัดการงานวิจัยของคณะในการร่วมพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย

**เวทีลงนามความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม
ด้วยงานพันธกิจสัมพันธ์กับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับสังคม**

ในวันที่ 26 พฤศจิกายน 2560 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม กิจกรรมทวนสอบข้อมูลในพื้นที่
คอรุมจัดทำกรอบวิจัยประจำปี 2560 และการลงนามความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุมกับคณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับสังคมในดำเนินงานวิจัยพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม

โครงการสนับสนุนระบบและกลไกการดำเนินงานวิจัยแบบบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อท้องถิ่น

โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วันที่ 1 พฤษภาคม 2561 คณะจัดเวทีในการวิพากษ์ข้อเสนอโครงการวิจัยที่จะขอรับทุนพันธกิจสัมพันธ์ ปีงบประมาณ 2560 โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิระดับคณะและผู้ทรงคุณวุฒิจากพื้นที่มาร่วมให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการวิจัยให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด

โครงการสนับสนุนระบบและกลไกการดำเนินงานวิจัยแบบบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อท้องถิ่น

โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วันที่ 9 พฤษภาคม 2561 คณะกรรมการหน่วยจัดการงานวิจัยฯ มีการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัยทั้งสิ้น 11 โครงการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิระดับคณะและผู้ทรงคุณวุฒิจากพื้นที่มาร่วมให้ข้อเสนอแนะและนักวิจัยปรับแก้ตามความต้องการของชุมชน

**โครงการจัดการองค์ความรู้ (KM) ด้านงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์
เรื่อง โครงการเสริมสมรรถนะนักวิจัยเชิงพื้นที่และพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม
การเขียนบทความวิจัยเชิงพื้นที่ เพื่อการตีพิมพ์ระดับชาติและนานาชาติ**

วันที่ 22-23 กรกฎาคม 2561 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม เพื่อสร้างกระบวนการจัดการความรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวทางพันธกิจสัมพันธ์ของนักวิจัย ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านวิจัยเชิงพื้นที่และมีความรู้ที่จำเป็น รวมถึงเพื่อส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาผลงานวิจัยเชิงบูรณาการตามแนวทางพันธกิจสัมพันธ์ของอาจารย์ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในการนี้ คณะได้เสริมสมรรถนะนักวิจัยเชิงพื้นที่และพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม การเขียนบทความวิจัยเชิงพื้นที่ เพื่อการตีพิมพ์ระดับชาติและนานาชาติ โดยวิทยากรจากสมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และร่วมลงนามความร่วมมือในการสนับสนุนบทความวิจัยด้านพันธกิจสัมพันธ์ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

